

خاشیه باغ نادری و تصویری از التهاب روزهای نخست دی ۵۷ در مشهد عکس شهرآرامحله

وزمستان این گونه داغ شد نگاهی به روزهای ابتدایی دی ماه خونین مشهد

دی ماه

دوم دی ماه تعدادی از مردم که بیشتر آن ها فرهنگی بودند، در مسجد گوهرشاد اجتماع کردند و حجت الاسلام فرزانه از طرف فرهنگیان و پس از او حجت الاسلام سیدعبدالکریم هاشمی نژاد به سخنرانی پرداختند. ایشان گفت: تاوضع یک طرفه نشود مبارزات باید ادامه یابد. تعدادی از مردم در بازگشت از این سخنرانی سرهنگ طاهری، افسر اداره آگاهی را شناسایی کردند و او را کتک زدند که با دخالت نیروهای انتظامی ایشان جان به سلامت برد.^[۴]

مردم در چهارراه نادری و مقابل منزل آیت... شیرازی اجتماع نمودند که مأموران نظامی با تیراندازی هوایی سعی کردند آن ها را پراکنده کنند ولی مردم مقاومت کردند. به دستور سرلشکر میرهادی، فرماندار جدید نظامی و در پی شلیک گلوله های مأموران، ۱۲ نفر به شهادت رسیدند و ۷۰ نفر زخمی شدند.^[۵]

تعداد پنج شهید و ۴۲ زخمی به بیمارستان شاهرضا و سه شهید و ۲۱ زخمی به بیمارستان شهناز انتقال یافتند. خلیل اسماعیل زاده، عنبرانی، فریدون بهارلو، عباس صدیق زاده، حسین اسماعیل زاده، حسین محمودآبادی، حسن گلزاری و هادی آهنگر مقدم از شهدا بودند. از بهار زندگی شهید حسین محمودآبادی فقط ۱۶ سال سپری شده بود. او در راه مدرسه، باره پیمایی مردم و تیراندازی مأمورین روبه رو شد، گلوله ای به دست او خورد و او قصد فرار کرد که پایش نیز هدف قرار گرفت ولی او به راه خود ادامه داد، سفاکان بدن او را به رگبار گلوله بستند و به شهادت رساندند. مادر شهید چند روز پیش از شهادت فرزند خود در خواب دیده بود که جنازه ای در چهار چوب در منزل افتاده است و در خواب به اومی گویند: جنازه تان را چگونه نمی شناسی؟^[۶]

شهید فریدون بهارلو که یک نقاش هنرمند بود و مضامین انقلابی از جمله شکنجه مردم توسط ساواک را به تصویر می کشید و نسبت به آیت...

دی ماه

سوم دی ماه از طرف جامعه روحانیت متحصن در بیمارستان امام رضا (ع) به خاطر ابراز تنفر از حمله نظامیان به مردم غیر مسلح عزای عمومی اعلام شد. قضا و وکلا و کارمندان دادگستری استان خراسان با انتشار بیانیه ای از جنایت فجیع مشهد انزجار کرده و تا روز هشتم دی ماه دست از کار کشیدند. آیات عظام سیدحسن طباطبایی قمی و سید عبدالله شیرازی نیز اعلامیه مشترکی درباره این کشتار صادر نمودند. آیات گلپایگانی و مرعشی هم با ارسال تلگرام به آیت... شیرازی کشتار مردم بی گناه را محکوم کردند.

در این روز مهدی حسین زاده یزدی^[۱۰] و حاج محمد بیگلری در میدان شهدا به شهادت رسیدند. شهید بیگلری لحظه ای پیش از شهادت متوجه شد که مأموران شاه با تانک به سوی مردم حمله کرده اند. او خود را به روی تانک رساند و با سربازی که قصد گشودن آتش تیربار به روی مردم داشت، درگیر شد و به شهادت رسید.^[۱۱]

دی ماه

چهارم دی ماه، شهید محمود شنایی نوزاد، کاشی کار ۲۴ ساله که در روز تشییع جنازه شیخ احمد کافی به اتفاق چند نفر دیگر یکی از مأمورین را خلع سلاح کرده بود و در پایین آوردن مجسمه شاه در میدان شهدا از فعالان بود، روز اول دی ماه مجروح و در این روز در بیمارستان به شهادت رسید.^[۱۲]

در این روز بسیاری از مردم مشهد ضمن تشییع جنازه خلیل اسماعیل زاده عنبرانی، به طریقه، عنبران و جاغرق رفتند و به تظاهرات پرداختند^[۱۳] و مجمع عمومی پزشکان در رشته های وابسته به پزشکی در آمفی تئاتر دکتر مصدق تشکیل شد و پزشکان گزارش اعتصاب ۱۲ روزه را دادند و قطعنامه جامعه پزشکی مشهد صادر گردید. بار دیگر برنامه تکبیر به مدت پنج شب و هر شب به مدت نیم ساعت روی پشت بام ها به اجرا درآمد. سرلشکر میرهادی، عامل کشتار مردم که تنها پنج روز از فرمانداری نظامی ایشان سپری شده بود، در این روز به تهران فرار نمود و فردای آن سرلشگر یزدگردی برای فرمانداری نظامی مشهد معرفی شد.

دی ماه

اول دی ماه ۱۳۵۷ تعدادی از مردم طبقات مختلف جامعه که بیشتر آن ها از اهالی روستای ساختمان بودند، در مقابل منزل آیت... العظمی شیرازی و چهارراه نادری اجتماع کردند و بعد عازم بیمارستان شاهرضا شدند تا در تشییع جنازه شهید غلامرضا ناجی، که از روستای ساختمان بود، شرکت کنند. آن ها جنازه شهید را به بهشت رضا انتقال دادند و در مسیر خود - در چهارراه لشکر و مقابل مرکز شهر بانی استان - شعار دادند.^[۷]

براساس گزارش سرلشکر شاپور میرهادی، فرماندار جدید نظامی مشهد و حومه، در این روز تعدادی از پزشکان و علما، شب ها از ساعت ۱۱ تا نزدیک صبح در زیر زمین مجتمع آموزشی بیمارستان شاهرضا گرد آمدند و به طرح ریزی برای ادامه انقلاب پرداختند.^[۸]